

Tidlig Indsats Nutaarsiassat

MEEQQANIK INERISAAANERMUT
IMMIKKOORTORTAQARFIK,
ISUMAGINNINNERMUT AQUTSISOQARFIK,

December 2024

Nutaarsiassat Tidlig Indsats siunnersortiniit

Siusissukkut suliniuteqarnermi siunnersorti nutaaq

Immikkoortortaqarfitsinni nikititerisoqarsimavoq, taamaamat Else MANU-mi siunnersortit maanna atuuffeqalerpoq. Tamatumunnga atatillugu Mia Wagner Andersen Siusissukkut Suliniuteqartartuni siunnersortit sulilerpoq. Mia 35-nik ukioqarpoq, isumaginninnermi siunnersortit ilinniarsimavoq. 2021-mili immikkortortaqarfitsinni suleqataavoq. Qilanaarutigarpur suliaq pingaarutilik Mia suleqatigalugu ingerlateqqinnissaanut.

Maannakkut suliafut - Kommune Kujalleq annertunerusumik ukkataralugu

Kommune Kujalleq isumaginninnikkut tapersorneqarnissamat Naalakkersuisunut qinnuteqarsimavoq. Tamanna isumaqarpoq Siusissukkut Suliniuteqartartunut siunnersortit Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik peqatigalugu immikkut ittumik kommuni ukkatarissagaat. Kommunimi Siusissukkut Suliniuteqartartut maannakkut oqaloqatigalugit

aallartereerpugut qanoq ililluta suliniutigut kommunip pisariaqartitaannut naleqqussarsinnaanerlutigit. Suleqatigiinnissarpur qilanaaraarpur.

Imigassaq aalakoornartortalik pillugu politikki, isumasioqatigiinneq

Uppernaag imigassaq aalakoornartortalik pillugu politikkimut nutaamut inassuteqaatit pillugit isumasioqatigiittunut peqataavungut, tassani peqataappur aamma Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Innuttaasut Peqqissusiannik Ilisimatusarfik, WHO, Allorfik, NGO aamma suliaminnut tunngatillugit peqataanissaminnut tulluartut allat. Imigassaq aalakoornartortalik pillugu innersuussutit nutaat eqqartorneqarpur.

Isumasioqatigiinnermi saqqummiunneqarpur paasissutissat assigiinngitsut imigassaq aalakoornartortalik pillugu kiisalu imigassamik aalakoornartortalimmik atuisoqarsimanerani aammalu akissarsiffiup nalaani nakuusernerit

pillugit nalunaarutit annertusisartut aammalu imminut toquttarnerit imigassamillu atuineq ataqatigiittut.

Ilaatigut aamma ataatingaaniittoq saqqummiunneqarpoq.

Isumasioqatigiinnermi workshopsit peqataaffiginikuusagut/peqataaffissagut allat:

Qanittumi uku peqataaffigaavut/peqataaffigissavagut:

<p>Sap. Ak. <u>immiartorfiit 0.</u></p> <p>Pegqinneruneg, sinilluartarneruneg, naartunerup nalaani isumannaannerpaavoq imigassartornani.</p>
<p>Sap. akuneranut <u>immiartorfiit 1-2.</u></p> <p>Imigassartortarnerup navianaatit nassatarisinnaasai ilinnut allanullu annikipput.</p>
<p>Sap. ak. <u>Immiartorfiit 3-6.</u></p> <p>Kræftimut navianaateqarnera qaffassaaq. Malugiuk; immiartorfiit marluk qaangerlugit imigassartortarnerup navianaatai ilinnut allanullu ajoqusernermik aammalu ajutoornermut imaluunniit nakuusernermut attuumassuteqakkajummata.</p>
<p>Sap. Ak. <u>immiartorfiit 7 imaluunniit amerlanerut.</u></p> <p>Uummatikkut napparsimalersinnaaneq imaluunniit perululersinnaanerit assut annertusisaaq, immiartorfillu ataatsimik ilaqqinnerit tamaasa imigassamik atuinerup nassatarisinnaasai annertooujussuarmik qaffarujussuassapput.</p>

Navianaateqangilaq

Navianaateqarsinnaanera annikippaq

Navianaateqarsinnaavoq / Navianaateqarsinnaanerata ilimanassusaa akunnappoq

Taamaattoqarsinnaanera ilimanartorujussuavoq

WHO aamma nunanit allaniit misilittakkaminnik saqqummiussipput, pitsaasumillu inerneqarsimapput imigassap ersarissumik saqqumitsikkunnaanerat, nittarsaassinerit annikillinerini aammalu akinik qaffaanermit. Imigassaq aalakoornartortalik pillugu nutaamik politikkeqalernissaq qilanaaraarput, pinaveersaartitsinermit suliaqarnermut nukittorsaaqataasussaammat.

- Qinngasaarisarnermut pinaveersaartitsinermit isumasioqatigiinneq
- Suli atualersimanngitsunut suliassaqarfimmi fagcheffit naapeqatigiinnissaat.
- Qamani - Imminut toquttarnermut pinaveersaartitsineq
- Ilaqutariinnut Sullissivinni sulisunut Isumasioqatigiinneq

Siusissukkut Suliniuteqartartunut siunnersortit taakku aaqqissuussinerit peqataaffigissavaat sulianik suliaqartut aqutsisullu suleqatigineri nukittorsarnissaa siunertaralugu kiisalu ilisimasani avitseqatiginissai ilaqutariit unammillernartumi inissisimasunut suliniutit pitsaanerpaat piaarnerpaamik aallartinneqarsinnaanissaa angorusullugu. Peqataanitsinni tapersiinitinnilu qulakkeerusupparput pitsaaliuinermit pinaveersaartitsinerimullu suliaqut naleqquttuusut naleqarlutillu suliassaqarfiillu assigiinngitsut akimorlugit suleqatigiissutigiginissai.

Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissiviit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat

Januar-imi 2024-mi meeqqanut ilaqutariinnullu sullissiviit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nutaaq atulersinneqarpoq. Nalunaarummi §5 imm.3. malillugu naartusunut unammillernartumi inissisimasut angajoqqaanullu marluk ataallugit ukiulinnik meeralinnut siusissukkut suliniuteqarnermut neqerooruteqartussaaneq nassuiarneqarpoq. Tamanna sullissisuni apeqqutinik pilersitsisinnaavoq assersuutigalugu kia ataatsimiittarnerit ingerlanneqartarnissaat ataqatigiissarneqarnissaallu kia akisussaaffigissaneraa.

Nalunaarut taanna imatut nassuiarneqarsinnaavoq siusissukkut suliniuteqarneq assigiinngitsunik marlunnik ingerlanneqarsinnaasoq:

- Ilaqutariit piariaqartitsisut Meeqqanut Ilaqutariinnullu sullissivinnut innersuunneqannginnerini: Uani Siusissukkut Suliniuteqartartut akisussaaffigissavaat Siusissukkut Suliniuteqarnermut ataqatigiissaarisuussallutik.
- Ilaqutariit pisariaqartitsisut Meeqqanut Ilaqutariinnullu sullissivinnut innersuunneqarsimappata: Meeqqanut Ilaqutariinnullu sullissiviup akisussaaffigissavaa Siusissukkut Suliniuteqarneq ataqatigiissassallugu.

Qulaani eqqaaneqartuni sullissisut peqataasut inuit taakkooqqissinnaagaluartut una assigiinngequtiginnarpaa kia akisussaaffigissaneraa suliniutip ataqatigiissarnissaa.

Qulaani takussutissiatut ilusilersugaavoq inuit suliamut ilisimasallit taaneqartut taakkuusinnaasut kisiannili ataqatigiissaarisutut akisussaaffik nuuttartooq apeqqutaalluni ilaqutariit pisariaqartitsisut Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissivinnut innersuunneqarsimanersut. Tassa imaappoq:

- Ilaqutariit Meeqqanut ilaqutariinnullu sullissivinnut innersuunneqarsimangitsut Siusissukkut Suliniuteqartartut iluminni isumaqatigiissutigissavaat kina ataqatigiissaarisuussanersoq.
- Ilaqutariit Meeqqanut ilaqutariinnullu sullissivinnut innersuunneqarsimasut Meeqqanut ilaqutariinnullu sullissivinnut akisussaaffigissavaa ataqatigiissaarineq.

Meeqqat suli atualinngitsut pillugit inatsit aamma Siusissukkut Suliniuteqartartut

Meeqqat suli atualinngitsut pillugit inatsimmut ilitsersuut naammasseqqammerpoq maannalu naggammik misissorneqarluni avammut saqqummiunneqannginnerani.

Piareerpat nalunaassaagut. Iltisersuutip siunertarivaa paaqqinnittarfinnut, angajoqqaanut aamma perorsaasunut sulianillu suliaqartunut inatsit atornissaanut paasinarnerulertinnissaa atuutsilernissaalu.

Isumaginninnermi Aqutsisoqarfimmi Siusissukkut suliniuteqartartuni immikkut ukkatarisimavarput inatsisit siusissukkut suliniuteqartarnermut atuumassutillit paasinarnerulernissaa ersarissarnissaalu susassaqarfiusuni sulinnermi, immikkoortortaqarfinni assigiinngitsuni, soorlu meeqqat ilaqutariillu iluanni, peqqinnissaqarfinni aamma isumaginninnermi ikiorsiissutini. Taamatut iliuuseqarsimavugut pingaaruteqarmat sulianik suliallit inatsit paasilluarsimanissaa aamma akisussaaffiit suleqatigiinnermut assigiinngitsuni akimorluni suleqatigiinnermi, tapersersuinissaq eqqortoq ikiuinerlu sukkasuumik pitsaasumillu aallartinneqarniassammat.

Neriuppugut iltisersuut iluaqutaajumaartoq taamaalilluta annertunerusumik eqqortumik periutsillu pitsaanerusut atorlugit ilaqutariit unammillernartumi inissisimasut tapersersorsinnaaniassagassigit taamaalillutik meqqat inuerminni aallartilluarlutillu pitsaasumik atugaqarniassammata. Avitseqatigiinnissamut siunnersuinnissatsinnullu iltisersuummillu atuutsilernissatsinnut attavigineqarsinnaajuaannarpugut.

2025-mi onlinekkut ataatsimiinnernik allannguineq

Immikkut ittumik kommune kujallermi pisoqarneratigut onlinekkut ataatsimiittarnigut allanngussavagut. Siunissami piffissaq aaliagersimasumi ataatsimeeqatiserineqarsinnaavugut, suleqatigiiaallu nammineerlutik emailikkut inniminniinnaapput. Piffissamik inniminniinarussi qinnuigissavassi allaqqullugu

- Ulloq kissaatigisaq aamma piffissaq
- Sulisut peqataasussat
- Eqqartugassat qulequtai
-

2025-mi kvartalimi siullermi piffissat inniminnerneqarsinnaasut

- 06.03.25 nal. 10.00-11.00 imal. 13.00-14.00 (kingusinnerpaamik nalunaariffisaq: 27.02.25)
- 20.03.25 nal. 10.00-11.00 imal. 13.00-14.00 (kingusinnerpaamik nalunaariffisaq: 13.03.25)

Neriuppugut ataatsimiinnissamut periutsip nutaap pilersarusiorneq pitsaanerulertissagaa, pisariaqartitasilu ajunginnerusumik matussusersinnaassagigut. Tamatuma avataatigut pissarsiarisinnaavatigut tidligindsats@nanoq.gl imaluunniit oqarasuaatikkut +299 251019 (Marlunngornerit aamma sisamanngornerit tamaasa nal. 14-16 akornanni).

Ilanngutassaqaruit,
apeqqutissaqaruit
qulequttanilluunniit
siunnersuutissaqaruit
ugguuna
attavigisinnaavatsigut:

tidligindsats@nanoq.gl

Siusissukkut Suliniuteqartartunut najoqqutassiaq

Siusissukkut Suliniuteqartartunut siunnersortitut inissisimanitsinni suliassaraarput sulianik suliaqartuni attuumassusilinni susassaqarfiit akimorlugit suleqatigiinnermi sinaakkutit pitsaanerpaat pilersissallutigit, taamaalilluta meeqqaqanut aamma ilaqutaanullu pitsaanerpaamik siusissukkut suliniuteqartoqarsinnaaniassammat. Siusissukkut Suliniuteqartartunut najoqqutassiaq pilersinneqarnikuuvoq dansk-grønlandsk tværgående samarbejde ingerlanerani, siusissukkut suliniuteqarnermi sinaakkutit pitsaanerulersinnissaat siunertaralugu. Suliassaqaqarfinni ilaanni sulisut taarseraassinnaasarput, najoqqutassiarlu atorpeqarsinnaavoq sulisunut nutaanut siusissukkut suliniuteqartarneq pillugu paasisaqaarusuttunut. Eqqaamallugu atuagaq ilitersuut aamma pappilissat immersugassat assigiinngitsut aaneqarsinnaammata uani:
https://socialstyrelsen.gl/1_boern_og_u_nge/tidlig_indsats/haandbog-om-tidlig-indsats?sc_lang=da

Tidlig Indsats Kalaallisut

Eqqartuisarnerit amerlasuut aqquasaareerlutigit immikkoortortaqaqarfitsinni aamma sulianik suliaqartullu, nutserisuni aamma oqaasileriffimmi, aalajangarneqarpoq pisortatigoortumik Tidlig Indsats "Siusissukkut Suliniuteqartarneq / Siusissukkut Suliniuteqartartut"-nik kalaallisut taaguuteqassasut.

Webinari paasisutissanik ingerlatitseqqisarnermut tungasut, Nipangiussusaatitaaneq aamma "Nalunaarutitsialak"

Ilaqutariinnut sullissivinni sulisuinut Isumaginninnermi Aqutsisoqarfiup inatsisilerituuva webinar-ertitsisaqattaartussaavoq. Ilissi aamma peqataanissamut qaaqquasaavusi. Webinarit qaammatit tamaasa ingerlanneqartassapput pinngasunngornerit siullit pingasuni. Tassani pineqassapput inunnut paasisutissanut tungasut, nipangiussusaatitaaneq aamma "nalunaarutitsialak". Peqataaniaraanni nalunaarfissaq Isumagininnermi Aqutsisoqarfiup nittartagaani nassaarisinnaavat. Peqataaniaruit nalunaarfissaq
https://socialstyrelsen.gl/planoramafra_med?/andre-kurser-seminarer-og-workshops/1295
 Linki ajorpat, webinarit nassaarisinnaavatit www.socialstyrelsen.gl taava kursus toorlugu aamma "Pikkorissarnerit, webinarit, isumasioqatigiinnerit aamma workshopit allat". Peqataanissami nalunaarnermi ilinnut tungasunik immersuissaatit aamma sumi sulinerlutit. Ilaqutariit Sullissivianni sulisunut piunasaqaataavoq taakku webinarit pikkorissarfigissimassagitit allagartartaarfigalugillu, webinarit taakku pingasut kingorna misilitsittoqassaaq pikkorissarnermilu

uppernarsaammik tunniussisoqassaaq. Ilaqutariit Sullissiviani sulingikkaluaruilluunniit misilitsissinnaavutit uppernarsaammillu pillutit. Militsikkusunngikkuit uppernarsaammillu piumanak nalunaarnermi erseqqissaatigilaaginnassavat aamma ilaqutariit sullissiviani sulisuunak.

Nutaarsiassat naatsut MANU: MANU+ Oqaloqatigiinnermi makittakkat pissarsiarineqarsinnaanngorput!

Nuannaarutigaarput nittarsassinnaanngoratsigu MANU+ oqaloqatigiinnermi makittakkat pissarsiarineqarsinnaanngormata downloadterneqarlutillu MANUp nittartagaani.

MANU+oqaloqatigiinnermi makittakkat sulianik sulialinnut sakuupput pitsaasut. Makittakkat assigiinngitsunik sammiveqarput, soorlu angajoqqaanngornissamut periaršanermut, angajoqqaajuneq, aamma meeqqap ullui siulliit 1000-t aamma taakku immikkut suliaalluinnarlutik:

- Oqaloteqarnissamut pitsaalluinnarlutik aamma eqqarsaatersornissamut iluaqutaallutik
- Ilaqutariit ataasiakkaat pisariaqartitaanut naleqqussarneqarsinnaallutik
- Oqaloqateqarnissamut toqqissisitsinnaallutik aamma angajoqqaajunermet tunngasunik tapersersuisuullarsinnaallutik.

Uani aasinnaavatit inniminniillutillu oqaloqateqarnermet makittakkanik MANUp nittartagaani www.MANU.gl

Suleqatinut attavigisartakkarnullu siuaruartersinnaavat, amerlanerusut nuannaarutiginerussavaat,

sakkutsialaat pitsaasut.

Apequtissaqarpit?
Attaviginninnissannut tunuarsimaassanngilatit attavissaq: MANU@nanoq.gl attavigisigut.

Siusisukkut Suliuteqartarnermi nutaarsiassat kingulliit

[Siusisukkut suliniuteqartarnek soog pingaaruteqarpa?](#)

Siusisukkut suliniuteqartarnek meeqqap inuunerani aaliangiisuvoq:

- Meeqqat inuunermi aallartilluarnissaat inuttullu ineriartornissaat qulakkiissavaa aammalu inuiaqatigiinnikkut sulinikkullu ineriartorneq.
- Meeqqap ulluini siullerni 1000-ini toqqissimatitsilernissaq aamma ineriartortitsinissaq.
- Angajoqqaat angajoqqaajuneranni tapersersornissaat.

Meeqqap inuuneranni ukiut siulliit immikkuullaripput, qarasaat ineriartortarpoq sukkasuumik aamma siunissami inuulluarnissaa aamma ajunngitsumik ineriartorlunilu ilinniarnissaa pinngortarpoq. Ilisimatusarnerup takutippaa inuunermi periarfissat taakkunani ukiuni siullerni tungaviumik pilersartut. Meeqqat atugarliortinneqartut imaluunniit toqqissisimananngitsumi

ineriartortinneqartut soorlu uisakajaartumi imaluunniit naammattumik ineriartornissaanik tapersorsorneqanngikkunik kingusinnerusukkut inuunerminni inooqataanikkut aamma peqqissutsikkut unammilligassaqanerustut.

Ilisimatusarnerit Harvard Center on the Developing Child-mi naqissuserpaat siusissukkut suliniuteqarnerup meeqqat inuunerata sinnerani ajunnginnerusumik atugaqarnissaa qulakkeersinnaagaa. Siusinaartumik pinaveersaartitsineq peqqinnerulersitsiniarnerlu taamaattumik meeqqat siunissaanut kisimi tunnganngilaq, kisianni aamma siunissami atugarissaarnissaq inuiaqatigiinnilu namminneq peqataanissaanut.

Sooq pinaveersaartitsineq?

Pinaversaartitsineq tassaavoq iliuuseqarneq ajornartorsiutit pilertortinnagit kiisalu pissutsit ajornartorsiutinngorsinnaanerannut pinaveersaartitsisut, illersuutaasinnaasut atugarisaannullu nukittorsaataasinnaasut.

Pinaveersaataasumik peqataatitsinissamilu ataatsimoorussamik isumaqarnissaq sulianik suliallit angajoqqaallu akornanni siammasissumik pitsaasumik sunniuteqarsinnaavoq, siusissumik unammilligassat iliuuseqarfigisinnaagamikku pitsaasumillu ataatsimoorussamik pinaveersaartitsinermik isumaqaraanni.

Pinaveersaartitsineq aamma pingaarutilerujussuuvoq ajornartorsiutit soorlu sumiginnagaanerit, atornerluinerit aammalu tarnikkut nappaatit appartinniaraanni. WHO naapertorlugu

aamma nationale forskningsrapporter, pinaveersaartitsinermut suliaqartarneq inuunermi sivisuumik pitsaaqquteqarsinnaapput, tamatuma ataani eqqarsartaatsikkut peqqissuuneq, sivisunermik inuuneq, meeqqani inuiaqatigiinni inunnermi nukittuneruneq.

Pinaversaartitsineq aallaaveqakajuttarpoq navianaatit imaluunniit illersuutit:

- **Navianaatit** ilagivaat soorlu piitsuuneq, ilaqutariinni ingerlalluannginneq, nakuuserneq, atornerluineq imaluunniit attaveqarfinnik tapersorsorneqannginneq. Tamanna meeqqat ilaqutariillu ajornartorsiutinik misigisaqarsinnaanerannut annertusisaataavoq.
- **Illersuutit** akerliani meeqqani ilaqutariinnilu tassaapput nukittorsaait aallerfigineqarsinnaasut. Angerlarsimaffik pitsaasoq asanninnilik, pitsaasumillu isumassuisut attaveqarneq aamma peqqinnissaqarfimmuut ilinniarnissamullu neqeroorutinik atuisinnaanermut periarfissaqarneq, meeqqanut illersuutaasinnaapput ulorianaatinut ajortunut pinnginnissaanut.

Ulorianarsinnaasut millisarneratigut akerlianillu illersuutaasut nukittorsarneratigut, meeqqat atungarissaarnissaanut ineriartorsinnaanerannullu pitsaanerpaamik killissarititanik pilersuisaagut.

Siusissukkut suliniuteqartarnerup iluani peqqinnerulersitsiniarneq

Ajornartorsiutit pinaveersaartitsinerata avataatigut aamma peqqinnerulersitsiniarneq

suliarisarpaput - tamanna
 isumaqarpoq meeqqat ilaqutariillu
 atugaannik pitsannngortitsiniarneq.
 Tamassuma ilagivaat angajoqqaat
 piginnaasusaat nukittorsarnissaat,
 inooqataanikkut ataatsimoorfinnut
 qulakkeerlugit isersinnaanissaat
 aamma ukiut siulliit qanoq
 pingaassusaat maluginiaqqullugu.
 WHO-p erseqqissaatigaa
 peqqinnerulersitsiniarneq tassa
 kisimiunngitsoq nappaatit
 pinaveersaarnissaat kisianni aamma
 timikkut, eqqarsartaatsikkut
 inuiaqatigiinnilu ingerlalluarnissaq.
 Tamassuma taperserpaa Siusissukkut
 suliniuteqartarnermi angorusutarput
 meeqqat ukiuini siullerni
 atugarissaartitsinissaq aammalu
 piujuartitsinissaq ukkataralungu
 pilersitsinissaq sinaakkutinik.

Paasissutissanik pissarsiffik:

Hvad er tidlig indsats? Og hvorfor er det så vigtigt?, Kamille Marie Pöckel, 2024.

Børn og unges sundhed og trivsel, Sundhedsstyrelsen, 2019.

The Science of Early Childhood Development, Harward University, 2007.

Nurturing Care Framework for Early Childhood Development, WHO, 2018.

Ilanngutassaqaruit,
 apeqqutissaqaruit
 qulequttanilluunniit
 siunnersuutissaqaruit
 ugguuna
 attavigisinnaavatsigut:

 tidligindsats@nanoq.gl

